

RÁMCOVÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM PRE PREDMET NÁBOŽENSTVO/NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA

9. ročník základných škôl a 4. ročník osemročných gymnázií

Ročníková téma: ZODPOVEDNOSŤ ČLOVEKA

Mladý človek si kladie existenciálne otázky a hľadá na ne odpovede. Vlastným výberom si zostavuje hierarchiu hodnôt, na základe ktorých si formuje životný štýl. Zaoberá sa aj otázkou viery. Je otvorený pre náboženské prijímanie rozmeru viery v nádeji, ktorú ponúka Boh človeku. Otvorenosť na náboženské nazeranie na svet vytvára priestor na formáciu osobnosti k mravnej zodpovednosti. Mladý človek sa v procese stotožnenia s kresťanskými hodnotami pripravuje na život v zodpovednej kresťanskej angažovanosti.

Ročníkový symbol: KVET

Ročníkový cieľ: Posúdiť hodnotu zodpovednosti. Uvedomiť si osobnú zodpovednosť za seba, za iných a za svet, v ktorom žijem. Formovať návyk kresťanského životného štýlu v rodinnom a spoločenskom živote.

1. TÉMA: ZODPOVEDNOSŤ

dotácia hodín: 6 hod. s dvojhodinovou dotáciou

Kľúčové pojmy: zodpovednosť

Ciele témy:

Kognitívny: porozumieť otázke dospelosti, racionalita, základy racionálneho prístupu k sebe a k životu, sloboda človeka, zodpovednosť ako výsledok rozumu a slobodnej vôle človeka

Afektívny: Na základe podobenstva o talentoch si uvedomiť pozvanie k zodpovednosti pre svoj život.

Psychomotorický: Formovať postoj zodpovednosti za svoj život.

Obsahový štandard:

- dospelosť
- racionalita
- sloboda
- zodpovednosť

Výkonový štandard

Žiak vie

- vysvetliť etymológiu pojmu zodpovednosť
- formovať postoj zodpovednosti za svoj život

Rozvoj kompetencií: komunikačné kompetencie: Žiak

- rozumie empatickej komunikácii a empatickému správaniu sa z pohľadu zodpovednosti človeka za človeka

kompetencie kučeniu sa:

Žiak

- učí sa učiť spoluprácou

kompetencie k riešeniu problémov:

Žiak

- plánuje a podieľa sa na riešení úloh s inými
- obhajuje svoj názor

kultúrne kompetencie:

Žiak

- objavuje prínos kresťanského humanizmu pre rozvoj zodpovednosti jednotlivca a spoločnosti

sociálne a interpersonálne kompetencie:

Žiak

- dokáže si uvedomiť svoje potrebu zodpovednosti za seba a za iných
- uvažuje nad princípmi zodpovednosti

existenciálne kompetencie:

Žiak

- dokáže si uvedomiť rozmer zodpovednosti
- objavuje kresťanský pohľad na zmysel zodpovednosti za život

Prierezové témy

Osobnostný a sociálny rozvoj:

Žiak

- je pripravený preberať zodpovednosť za svoj život
- dokáže obhájiť svoj názor
- je schopný empaticky komunikovať a osvojovať sa empatický postoj k ľuďom

2. TÉMA: ZODPOVEDNOSŤ ZA SEBA

dotácia hodín: 32 hod. s dvojhodinovou dotáciou

Kľúčové pojmy: sebarozvoj, vzory, životné hľadanie

Ciele témy:

Kognitívny: Osvojiť si základné postoje a zručnosti nevyhnutné pre zodpovedný život a konanie zrelého, dospelého človeka.

Afektívny: Rozvíjať schopnosť seba porozumenia. Vnímať sebaocenenie a prijatie ako podmienku sebarozvoja. Z pohľadu humanizmu oceniť kresťanskú ponuku nasledovania Ježiša Krista ako životného vzoru.

Psychomotorický: Formovať postoj sebakorekcie vychádzajúcej z rovnováhy medzi potrebou originality a potrebou začlenenia sa.

Obsahový štandard:

- PROAKTIVITA
- ČNOSTI verzus NERESTI
- ARISTOTELOVE ČNOSTI
- VÍZIA
- HIERARCHIA HODNÔT
- MASLOW, HERZBERG, FRANKL,...
- TRADIČNÉ „ZOZNAMY ŠŤASTIA“
- SCHÉMA PLNÉHO ŽIVOTA
- ZMYSLUPLNOSŤ
- OBJEKTÍVNY ZÁKLAD ZMYSLUPLNOSTI
- MORÁLKA
- PROBLÉM ZLA
- AUTOTELICKÝ POSTOJ
- VIERA, NÁDEJ A LÁSKA
- SEBAVEDOMIE
- MALADAPTÍVNE SCHÉMY
- BDELÁ PRÍTOMNOSŤ a „KRÍMENIE SPRÁVNEHO VLKA“

- OTÁZKA PEŇAZÍ, MAJETKU, KONZUMU,...
- OTÁZKA MOCI A SLÁVY
- SEBAAKTUALIZÁCIA A "FLOW"
- NÁJST' SVOJ „HLAS“
- RAST K DOKONALOSTI
- SPRÁVNOSŤ
- SILA PLÁNOVANIA
- ZÁKON DRINY
- MOTIVÁCIA
- "OSTRENIE PÍLY"
- SEBADISCIPLÍNA
- OBETA

Výkonový štandard

Žiak vie

- racionálne sa konfrontovať s potrebou životných vzorov
- kriticky analyzovať ponuku mediálnych vzorov a konfrontovať svoj postoj voči vzorom
- rozlíšiť medzi manipulačným vzorom a vzorom ponúkajúcim sprevádzanie
- rozvíjať schopnosť seba porozumenia
- vnímať sebaocenenie a prijatie ako podmienku sebarozvoja
- formovať postoj sebakorekcie vychádzajúcej z rovnováhy medzi potrebou originality a potrebou začlenenia sa
- z pohľadu humanizmu oceniť kresťanskú ponuku nasledovania Ježiša Krista ako životného vzoru

Rozvoj kompetencií: komunikačné kompetencie: Žiak

- rozumie potrebu komunikácie ako potrebu sebarozvoja

kompetencie kučeniu sa:

Žiak

- učí sa učiť spoluprácou

kompetencie k riešeniu problémov:

Žiak

- je schopný kritického pohľadu na mediálne vzory
- je schopný korekcie ponúkaných vzorov

kultúrne kompetencie:

Žiak

- objavuje prínos kresťanstva ako cestu sebarozvoja a hľadania životného zmyslu človeka

sociálne a interpersonálne kompetencie:

Žiak

- uvažuje nad potrebou vzorov

existenciálne kompetencie:

Žiak

- dokáže si uvedomiť opakovanosť archetypálnych skúseností opakujúcich sa v dejinách ľudstva
- oceňuje skúsenosť druhých ľudí - vzorov z dejín cirkvi

Prierezové témy

Osobnostný a sociálny rozvoj:

Žiak

- vníma potrebu sebaocenenia a prijatia
- pri vnímaní potreby životných vzorov prehodnocuje ponuku kresťanských vzorov

Mediálna výchova:

Žiak

- je schopný korekcie mediálnych vzorov

3. TÉMA: ZODPOVEDNOSŤ ZA SVOJU VIERU

dotácia hodín: 3 hod. s dvojhodinovou dotáciou

Kľúčové pojmy: viera, nevera, kresťanská zrelosť

Ciele témy:

Kognitívny: Porozumieť vzťahu dospelého človeka smerom k Bohu na úrovni, akú podáva Starý Zákon. „Férový vzťah“ človeka a Boha. Čestnosť a spravodlivosť.

Afektívny: Prijatť skutočnosť religiozity človeka ako prejavu túžby po presahu samého seba. Vnímať sekularizmus ako prejav neporozumenia reči Cirkvi.

Psychomotorický: Rozvíjať kresťanské prvky spirituality v osobnostnom raste.

Obsahový štandard

- SCHÉMA BUDOVANIA VZŤAHU BOHA A ČLOVEKA
- STARÝ ZÁKON – 1. KROK VO VZŤAHU BOH A JA
- DESIATA A SIEDMA ČASŤ

Výkonový štandard

Žiak vie

- analyzovať dôvody pre náboženskú vieru
- prijať skutočnosť religiozity človeka ako prejavu túžby po presahu samého seba
- logicky zdôvodniť poverčivosť ako prejav nezrelej religiozity
- opísať znaky sekty
- porovnať sektu a Cirkev
- vysvetliť pôvod siekt a techniky manipulácie
- interpretovať biblické texty obsahujúce vyznanie viery Ježišových učeníkov a nájsť súvislosť s apoštolským vyznaním viery
- reprodukovatť vyznanie viery ako akt dôvery
- jednoduchým spôsobom vysvetliť historický kontext vzniku apoštolského a nicejsko-carhradského vyznania viery
- rozlíšiť jednotlivé časti vyznania viery a ich konkrétnych významov
- porozumieť vývoju reči Cirkvi v historickom kontexte
- na odkaze II. vatikánskeho koncilu predstaviť potrebu novej reči Cirkvi súčasnej spoločnosti
- vnímať sekularizmus ako prejav neporozumenia reči Cirkvi
- rozvíjať kresťanské prvky spirituality v osobnostnom raste

Rozvoj kompetencií:

komunikačné kompetencie: Žiak

- prispieva k diskusii v pracovnej skupine
- kladie si otázky a zisťuje odpovede
- formuluje a vyjadruje svoje myšlienky a názory
- rozumie reči Cirkvi – metaforickej reči dogiem
- objavuje rozmer novej reči Cirkvi – odkazu II. Vatikánskeho koncilu

kompetencie kučeniu sa:

Žiak

- učí sa učiť spoluprácou
- učí sa triediť a hľadať informácie

kompetencie k riešeniu problémov:

Žiak

- je schopný kritického pohľadu na dôvody pre náboženskú vieru
- zaujíma sa o problém siekt
- je schopný logického zdôvodnenia poverčivosti ako prejavu nezrelej religiozity

kultúrne kompetencie:

Žiak

- objavuje prínos kresťanstva ako cestu sebarozvoja a hľadania životného zmyslu človeka

sociálne a interpersonálne kompetencie:

Žiak

- uvažuje nad prínosom spirituality pre sociálnu zrelosť

existenciálne kompetencie:

Žiak

- dokáže si uvedomiť potrebu osobného vyznania viery ako rozhodnutia pre vieru
- aplikuje vo svojom živote jednotlivé prvky spirituality

Prierezové témy

Osobnostný a sociálny rozvoj

Žiak

- je otvorený pre transcendentný rozmer života
- je ochotný osvojovať si postoj kultivovanej religionistiky
- dokáže rozlíšiť a kriticky posúdiť manipulačné techniky siekt
- vníma potrebu osobného rozhodnutia pre vieru

4. TÉMA: ZODPOVEDNOSŤ ZA BUDOVANIE VZŤAHOV

dotácia hodín: 13 hod. s dvojhodinovou dotáciou

Kľúčové pojmy: potreba lásky, ľudské vzťahy

Ciele témy

Kognitívny: Porozumieť základným princípom medziľudských vzťahov a osvojiť si postoje vedúce k ich zrelej podobe.

Afektívny: Oceniť význam budovania vzťahov ako naplnenia života zmyslom. Vnímať hodnotu lásky ako proces dozrievania. Uvedomiť si riziká zneužitia túžby človeka po láske. Oceniť význam kvalitného budovania partnerského vzťahu ako základ hodnotného manželstva a rodiny.

Psychomotorický: Formovať návyk vonkajších prejavov úcty k človeku. Na modelových situáciách si precvičiť riešenia rodinných konfliktov. Zostaviť hierarchiu hodnôt v partnerských vzťahoch.

Obsahový štandard

- VÝHRA – VÝHRA
- EMPATIA
- JAZYK ETIKETY

- ETAPY VÝVOJA VZŤAHOV
- SYNERGIA
- LÍDERSTVO
- LÍDERSTVO A LÁSKA
- LÍDERSTVO AKO MODEL DOSPELOSTI
- MANŽELSTVO
- RODINA
- MOJE MIESTO V SPOLOČNOSTI

Výkonový štandard

Žiak vie

- objaviť ontologickú potrebu lásky človeka k človeku a človeka k Bohu
- nájsť rozdiely medzi priateľskou láskou, láskou muža a ženy, láskou rodičovskou a láskou k Bohu
- oceniť význam budovania vzťahov ako naplnenia života zmyslom
- vnímať hodnotu lásky ako proces dozrievania
- uvedomiť si riziká zneužitia túžby človeka po láske
- zostaviť hierarchiu hodnôt v partnerských vzťahoch
- oceniť význam kvalitného budovania partnerského vzťahu ako základ hodnotného manželstva a rodiny
- formovať návyk vonkajších prejavov úcty k človeku
- rozlíšiť rôzne formy spolužitia dvoch ľudí v súčasnosti
- predstaviť rodinu ako optimálne Bohom chcené spoločenstvo osôb zamerané pre dobro jej členov a na prijatie a výchovu detí
- porozumieť svojmu postaveniu v rodine a osvojiť si riešenia rodinných konfliktov
- na modelových situáciách si precvičiť riešenia rodinných konfliktov
- vie hľadať kompromis pri riešení medzigeneračných konfliktov

Rozvoj kompetencií: komunikačné kompetencie: Žiak

- prispieva k diskusii v pracovnej skupine
- kladie si otázky a zisťuje odpovede
- formuluje a vyjadruje svoje myšlienky a názory
- rozumie potrebe asertívnej komunikácie pri budovaní vzťahov priateľstva, v manželstve, a pri budovaní medzigeneračných vzťahov
- rozumie potrebe asertívnej komunikácie pri prekonávaní konfliktov

kompetencie učenia sa:

Žiak

- učí sa učiť spoluprácou

kompetencie k riešeniu problémov:

Žiak

- je schopný kritického pohľadu na rozdiel rodiny a pseudorodiny
- je schopný kritického riešenia konfliktov vo vzťahoch

kultúrne kompetencie:

Žiak

- objavuje prínos kresťanstva pre ochranu manželstva a rodiny

sociálne a interpersonálne kompetencie:

Žiak

- učí sa tolerancii, ústretovosti, ale aj kritickosti k iným, učí sa chápať ich potreby a postoje

existenciálne kompetencie:

Žiak

- dokáže si uvedomiť túžbu po presiahnutí seba
- preberá zodpovednosť za sebaurčenie a sebarealizáciu, objavuje prvky zodpovedného konania pri budovaní vzťahov

Prierezové témy

Osobnostný a sociálny rozvoj:

Žiak

- je schopný kritického prehodnotenia pre ponuky pseudorodiny
- je pripravený stotožniť sa s ideálom rodiny
- vníma kvalitu partnerského vzťahu ako základ manželstva a rodiny
- je otvorený pre asertívne riešenie medzigeneračných konfliktov

5. TÉMA: ZODPOVEDNOSŤ ČLOVEKA ZA SVET, V KTOROM ŽIJE

dotácia hodín: 8 hod. s dvojhodinovou dotáciou

Kľúčové pojmy: ekológia, angažovanosť, ekumenizmus

Ciele témy

Kognitívny: Na pozadí etiky SZ objaviť všeobecne platné morálne zásady vo vzťahu k okolitému svetu a k ľuďom, žijúcim okolo nás.

Afektívny: Vnímať potrebu ekologického myslenia človeka. Akceptovať existenciu kresťanských denominácií ako dôsledok historického vývinu. Oceniť asertívnu komunikáciu a správanie ako prejav spolupráce.

Psychomotorický: Praktizovať zručnosti triedenia odpadu v domácnosti a šetrného zaobchádzania s prírodnými zdrojmi. Osvojovať si postoj kresťanskej angažovanosti v spoločnosti a v Cirkvi. Rozvíjať postoj tolerancie ku kresťanom iných denominácií. Formovať postoj spolupráce v ekumenickom duchu v sociálnej oblasti.

Obsahový štandard

- SPRÁVAŤ SA SLUŠNE
- NEUBLIŽOVAŤ človeku
- NEUBLIŽOVAŤ rodine
- NEUBLIŽOVAŤ majetku
- SPRAVODLIVOSŤ
- SOLIDARITA
- VEĽKORYSOSŤ
- STVORENÝ SVET

Výkonový štandard

Žiak vie

- na základe analýzy súčasných ekologických javov v konfrontácii s posolstvom biblického textu Gn 1,28-29 vyjadriť dôležitosť ekologického myslenia a správania sa človeka
- vnímať potrebu ekologického myslenia človeka
- praktizovať zručnosti triedenia odpadu v domácnosti a šetrného zaobchádzania s prírodnými zdrojmi
- akceptovať vlastnú zodpovednosť prijatím svojej úlohy na spoluvytváraní sveta
- zdôvodniť potrebu angažovanosti kresťanov v politike a verejnom živote
- osvojovať si postoj kresťanskej angažovanosti v spoločnosti a v Cirkvi
- charakterizovať jednotlivé kresťanské denominácie na Slovensku a objaviť spoločné základy viery
- akceptovať existenciu kresťanských denominácií ako dôsledok historického vývinu
- oceniť asertívnu komunikáciu a správanie ako prejav spolupráce
- rozvíjať postoj tolerancie ku kresťanom iných denominácií
- formovať postoj spolupráce v ekumenickom duchu v sociálnej oblasti

Rozvoj kompetencií: komunikačné kompetencie: Žiak

- prispieva k diskusii v pracovnej skupine
- kladie si otázky a zisťuje odpovede na otázky ekológie
- formuluje a vyjadruje svoje myšlienky a názory
- rozumie potrebe ekumenického dialógu

kompetencie učenia sa:

Žiak

- učí sa učiť spoluprácou
- učí sa vyhľadávať a triediť informácie

kompetencie k riešeniu problémov:

Žiak

- je schopný kritického pohľadu na otázku ekológie
- je schopný kritického pohľadu na otázku ekumenickej spolupráce
- vníma, rozpozná a pochopí existenciu kresťanských denominácií ako dôsledku historického vývinu kultúrne kompetencie:

Žiak

- oceňuje prínos kresťanskej kultúry v ľudskej kultúre

sociálne a interpersonálne kompetencie:

Žiak

- prispieva k upevňovaniu medziľudských vzťahov osvojovaním postoja náboženskej tolerance a ústretovosti

existenciálne kompetencie:

Žiak

- objavuje kresťanský pohľad na ekologickú otázku
- preberá zodpovednosť za angažovanosť v spoločnosti a Cirkvi
- oceňuje duchovné dedičstvo katolíckej Cirkvi

Prierezové témy Environmentálna výchova: Žiak

- aktívne sa podieľa na ochrane životného prostredia (triedenie odpadu v domácnosti, udržiavanie čistoty v prírode, šetrenie energiami a zdrojmi)

Osobnostný a sociálny rozvoj:

Žiak

- je otvorený pre ekumenický dialóg medzi kresťanskými denomináciami na Slovensku
- je si vedomý prebratia zodpovednosť za angažovanosť v spoločnosti

Profil absolventa nižšieho sekundárneho stupňa

komunikačné kompetencie:

Žiak

- prispieva k diskusii v pracovnej skupine a v triede
- kladie otázky a zisťuje odpovede
- učí sa konfrontovať s názormi druhých, počúvať a byť otvorený pre odlišnosti
- osvojuje si vhodnú argumentáciu, učí sa vypočuť spoludiskutujúceho
- formuluje otázky, porovnáva, oponuje
- formuluje a vyjadruje svoje myšlienky a názory
- rozširuje svoje kultúrne horizonty diskusiou
- učí sa reagovať primerane situácii

- je schopný uvedomiť si vlastné reakcie v konflikte
- vie vyjadriť svoj názor asertívnym nezastrašujúcim spôsobom, sformulovať „ja - správu“ a vyjadriť svoje pocity
- učí sa dešifrovať a vhodne používať symboly
- rozumie symbolickému vyjadrovaniu v rituáloch a slávnostiach profánneho a náboženského života

kompetencií učenia sa:

- učí sa vyhľadávať a triediť informácie, vyhodnocuje výsledky svojho učenia a diskutuje o nich
- podieľa sa na spoločnej práci projektového vyučovania s použitím IKT (teleprojekty)
- učí sa učiť spoluprácou